

Regionální muzeum v Litomyšli

zřizované Pardubickým krajem

TISKOVÁ ZPRÁVA k převzetí Portmonea

2. listopad 2016

zdroj: <https://www.pardubickykraj.cz/aktuality/89097/kraj-prevzal-litomyslske-portmoneum#>

Pardubický kraj převzal Portmoneum

Pardubický kraj se stal vlastníkem další zajímavé kulturní památky. Je jí litomyšlské Portmoneum – Museum Josefa Váchala. Klíče a příslušné dokumenty převzali dnes hejtman kraje Martin Netolický a 1. náměstek Roman Línek od dcer bývalého majitele domu, zakladatele nakladatelství Paseka, Ladislava Horáčka Anny Rezkové Horáčkové a Kamily Horynové Horáčkové. Portmoneum bude spravovat a provozovat Regionální muzeum v Litomyšli.

Předání symbolického klíče od Portmonea představitelům Pardubického kraje

„Portmoneum je ojedinělá památka evropského významu a teprve díky Ladislavu Horáčkovi se stala také ohromnou turistickou atrakcí. Bylo jasné, že podobně osvícený soukromý majitel a filantrop jako pan Horáček se bude hledat jen těžko, a proto jsem navrhl Zastupitelstvu odkoupení Portmonea. Koupě byla letos 22. září na jednání schválena a já doufám, že dnešním dnem začíná další etapa v historii tohoto domu, která ho ještě více otevře naší i zahraniční veřejnosti,“ uvedl hejtman Martin Netolický.

Že je Pardubický kraj solidním správcem mnoha budov s vysokou kulturní hodnotou, dokazují mnohé další příklady. „Vlastníme především areál Zámku Pardubice, do jehož rekonstrukce bylo investováno už přes 200 milionů korun, historické domy na Pernštýnském náměstí v Pardubicích, kde sídlí Krajské knihovna a Dům u Jonáše, ale také památkově chráněné budovy našeho krajského úřadu, některých středních škol, anebo sociálních ústavů. Mezi nimi jsou i hradní a zámecké areály v Bystrém, Rychmburku, Chroustovicích, na Žampachu a další,“ podotkl Roman Línek, který nyní zodpovídá za majetek kraje, investice a kulturu.

Jak to všechno vzniklo

Malíře a spisovatele Josefa Váchala (1884-1969) do svého domu v Litomyšli pozval místní městský úředník Josef Portman (1893-1968). Byl vášnivým sběratelem bibliofilii, výtvarného umění a také amatérským tiskařem. Váchala si zvláště oblíbil a jeho velkým snem bylo sesbírat od Josefa Váchala všechny jeho díla a otevřít mu muzeum - Váchaleum. Výmalba místností měla být jen jednou z přípravných fází. Následoval vyřezávaný nábytek, ovšem vytoužené sošky do výklenku, u níž Portman požadoval „dábelsky svítící oči“ se již od malíře nedočkal. Oba muži byli vznětlivých a umíněných povah a po několika roztržkách přestal Váchal s Portmanem komunikovat. I tak ale Portman sbíral dál jeho práce. Jde tedy o další zajímavou skutečnost – soukromník, sám takřka bez prostředků, vynakládal peníze na výmalbu, nábytek a nákup děl malíře, kterého obdivoval. Sám, ač podivín a člověk bedlivě si střežící své sbírky pod zámek, plánoval otevřít muzeum. Bohužel se mu to nikdy nepodařilo. Muzeum otevřel až roku 1993 Ladislav Horáček, zakladatel

nakladatelství Paseka, kterému se tak podařilo nejen splnit sen Josefu Portmanovi, ale uskutečnit i Váchalovu románovou vizi – muzeum nazval Portmoneum.

Unikátnost Portmonea je především v umělecké hodnotě výmalby dvou místností z 20. let 20. století od Josefa Váchala, která nemá obdoby. „Dnes uznávaný malíř pestrými barvami vypočetl mnoho duchovních a náboženských témat, která postavil vedle sebe tak, že divákovi přechází zrak a jen s pomocí vysvětlujícího komentáře má šanci se dopátrat Váchalových úmyslů, vycházejících z jeho životních postojů a názorů na výtvarné umění,“ vysvětlil ředitel Regionálního muzea v Litomyšli René Klimeš.

Umělec za svůj život vymaloval více stěn, ale žádná další se nezachovala. Chodbu v domě, kde bydlel, byl nucen vybělít před vystěhováním a malby z kostela v Soči ve Slovinsku se zachovaly pouze ve fragmentech. Tuto výzdobu provedl za svého působení v armádě během první světové války.

Litomyšl se otevřením Váchalova muzea obohatila o další kulturní perlu, avšak vděčí Ladislavu Horáčkovi i za vznik restaurátorské školy. S týmem restaurátorů se rozhodl zúročit nabitě zkušenosti při opravách Portmonea a založil soukromou školu s tříletým pomaturitním studiem. Dnes má toto škola akreditované vysokoškolské vzdělávání a je jednou z fakult Univerzity Pardubice. O malby v Portmoneu se dodnes stará akademický malíř Jiří Látal, který se na jejich záchraně podílel a stál rovněž u zrodu školy.

S emeritním starostou Litomyšle Miroslavem Brýdlem a Jaroslavem Venclem byl Horáček také duchovním otcem hojně navštěvované akce otvírání lázeňské sezóny v Litomyšli. Lázně ducha mají svou předlohu také v Krvavém románu od Josefa Váchala.

Portmoneum – Museum Josefa Váchala je mimo sezónu pro veřejnost zavřené (výjimkou jsou předem ohlášené skupiny). Litomyšlské muzeum chystá drobné stavební úpravy a změny v expozici, ale podstata památky zůstane nezměněná. Na své návštěvníky bude Portmoneum připraveno od začátku dubna 2017.

Další informace:

Mgr. René Klimeš, ředitel

Regionální muzeum v Litomyšli / klimes@rml.cz / 739 031 849

Otevírací doba – Portmoneum – Museum Josefa Váchala

duben, říjen: So, Ne: 9.00–12.00, 13.00–17.00

květen–září: Út – Ne: 9.00–12.00, 13.00–17.00

Prohlídky *mimo otevírací dobu* je možné objednat pro skupiny minimálně 10 platících osob na tel. 461 615 821 nebo na klimesova@rml.cz.

Exteriér a interiér Portmonea